

Από τη Μ. Ασία στην Καλαμαριά Θεσσαλονίκης (μαρτυρίες)

Διαβάστε τις μαρτυρίες προσφύγων από τη Μικρά Ασία, που εγκαταστάθηκαν στη Θεσσαλονίκη, στην περιοχή της Καλαμαριάς: *Η Καλαμαριά στο Μεσοπόλεμο (1920-1940) Πρόσφυγες. Δημιουργώντας τη νέα πατρίδα. Ιστορικό αρχείο προσφυγικού ελληνισμού.*

Από τη Μ. Ασία στην Καλαμαριά Θεσσαλονίκης

...Η Καλαμαριά, όταν ήρθαμε 'δω, ήταν ένα λασποχώρι θα μπορούσε να πει κανείς, δεν είχαμε φως, δεν είχαμε νερό, παρά από δημόσιες βρύσες, οι οποίες η μία με την άλλη απείχανε 500 με 600 μέτρα. Δε μπορούσαμε, όταν έβρεχε κι είχε λάσπη, να βαδίσουμε, θα μπορούσε να πει κανείς, αλλά συν τω χρόνω, με τη δραστηριότητα των κατοίκων και τη βοήθεια της πολιτείας που, όσο μπορούσε, μας βοηθούσε, άρχισε και 'δω, η Καλαμαριά, η παραγκούπολις, να παίρνει μια μορφή πόλεως, η οποία, συν τω χρόνω, εξελισσόταν...

Απόσπασμα από προφορική μαρτυρία του Χρήστου Σίμου

... Εδώ ήταν η βάση του γαλλικού στρατού. Οι θάλαμοι έπαιρναν μέσα 80 -100 οικογένειες. Τραβούσανε ένα σχοινί στο κέντρο, απ' τη μια πλευρά στην άλλη, κρεμούσαν, ράβαν τα τσουβάλια και έτσι γινόταν ο χωρισμός. Ίσα από εδώ, ίσα από εκεί. Κι άρχισαν μετά, με τα τσουβάλια πάλι, ο καθένας έκανε το δικό του διαμέρισμα. Κι απάνω στα τσουβάλια αυτά, άρχισαν και ράβανε τις εφημερίδες, για να μη φαίνονται σα τσουβάλια. Κι όταν έπιανε μια φωτιά καίγονταν δυο τρεις οικογένειες. Χρόνια μείναμε εκεί. Το 1934 πήραμε σπίτι...

Απόσπασμα από προφορική μαρτυρία του Γιώργου Αμαραντίδη

...με τα πόδια πηγαίναμε κι ερχόμασταν στο σχολείο. Κι είχε κάτι συσσίτια για τους μαθητές, οδός Αγίου Δημητρίου, επάνω, και μας βάζαν σε ένα πιατάκι κολυβοζούμι, σταφίδα με σάρι, τρώγαμε και γυρνούσαμε στο Α' Αρρένων, γιατί είχαμε μάθημα και το απόγευμα...

Απόσπασμα από τη Μαρτυρία του Παναγιώτη Ευθυμιάδη

... Η ανάγκη κάνει πολλά. Τι να κάνεις; Τι ήμουνα; δέκα πέντε χρονών κοριτσάκι και στα τούβλα δούλεψα... Κουρασμένη σας λέω... Αυτά εδώ τα χέρια, αν τρέμουν! Εκείνα τα τούβλα χειροποίητα ήταν. Τρία τούβλα παίρναμε στην κοιλιά. Στην Τούμπα, ήταν ένα είδος εργοστασίου, καλοκαιρινό. Πηγαίναμε και δουλεύαμε στα τούβλα. Να σηκώνεις, μικρό κοριτσάκι, πέντε κιλά πράμα, να πας και να 'ρθεις, να πηγαίνεις και να τα αφήνεις, να έρχεσαι και να το ξαναγεμίζεις...

... Η αδερφή μου, μικρότερη, πήγε υπηρέτρια, δεν της άρεσαν τέτοιες βαριές δουλειές. Πηγαίναμε από δω στην Τούμπα, στον Άγιο Θεράποντα, ποδαρόδρομο και δουλεύαμε στα τούβλα. Έξι κορίτσια από δω. Πρωί-πρωί σηκωνόμαστε, με τα πόδια πηγαίναμε, με τα πόδια ερχόμασταν. Μεροκάματο παίρναμε καλό, 38 δραχμές. Πολύ σκληρή δουλειά όμως. Δουλεύαμε 10-11 ώρες... μες' τον ήλιο, όλη τη μέρα. Ούτε δέντρα είχε τότε, τίποτα. Ύστερα τα φύτεψαν, όταν έγιναν συνοικισμοί. Τότε ήταν ένα χάος...

Αποσπάσματα από προφορική μαρτυρία της Δέσποινας Ζαμπέτογλου

... Πέθανε ο πατέρας μου το 1926, μείναμε εγώ, τα αδέρφια μου και η μάνα μου, χήρα. Τι να κάνουμε, πού να δουλέψουμε; Έφυγε η αδερφή μου, πήγε σε ένα σπίτι κάτω στην Θεσσαλονίκη, δούλα. Τότες, δούλες τις λέγανε. Η μάνα μου ξενοδούλευε, έπλενε ρούχα. Έπιασα τα 12 -13 χρονώ. Πήγα μέχρι την τρίτη τάξη. Αλλά δεν βάστηξα, η μάνα μου πού να βρει φόρους. Έφυγα από μικρός και πήγα στα ψάρια, σε καΐκι. Από εκεί και πέρα άρχισαν τα πράγματα λίγο να φτιάνουν. Λίγο. ...

Απόσπασμα από προφορική μαρτυρία του Εμμανουήλ Ασίκη

... στη Μεταμορφώσεως, απέναντι είναι ένα βενζινάδικο. Από πίσω απ' το βενζινάδικο ήταν ένας θάλαμος, τον οποίο χώρισαν και τον έκαναν σε έξι μέλη, σε έξι και ένα μικρό, στα οποία έξι μέλη ήταν οι έξι τάξεις του δημοτικού και στο μικρό είχαν βάλει το γραφείο, ας πούμε, των διδασκάλων...

... Αργότερα, όταν πολλαπλασιάστηκαν οι μαθητές και δεν χωρούσαν, έκτισαν παρακάτω, ακριβώς εκεί που είναι ένα βενζινάδικο, από πίσω ακριβώς, ένα καινούριο σχολείο, πάλι από σανίδα. Έκαναν ένα θεμέλιο υπερυψωμένο από τσιμέντο και απάνω έστρωσαν σανίδι και το έκαναν με τέσσερις μεγάλες αίθουσες και ένα γραφείο και επειδή το σανίδι αυτό το βάψαν απ' έξω, για να μη σαπίσει, με κόκκινο χρώμα - γιατί με κόκκινο; άγνωστο - το ονομάζαμε το κόκκινο σχολείο ...

Αποσπάσματα από προφορική μαρτυρία του Σίμου Λιανίδη

... ο Σαββαΐδης μαζί του είχε και άλλους Πολίτες, Κωνσταντινουπολίτες. Και τον κύριο Αργυράκο, ένας θεατροηθοποιός άριστος που πήρε μέρος και στο Βασιλικό Θέατρο Θεσσαλονίκης. Να βρούμε και τους άλλους - ο Χρηστός, ο λεγόμενος, ένας κιθαρίστας, γιατί η διοίκηση του Απόλλωνος είχε και μουσικό συγκρότημα πολύ εξαιρετικό που πήρε μέρος σε πολλές εκδηλώσεις στη Θεσσαλονίκη. Κιθάρες, μαντολίνα, και μαντόλες, πώς τις λέγαμε τότε. Λοιπόν, και το μουσικό συγκρότημα του Απόλλωνος ήταν άριστο, και το ποδοσφαιρικό του συγκρότημα ήταν άριστο, διότι οι άνθρωποι ήταν πάρα πολύ καλοί στην εποχή εκείνη. Από μόνοι τους κατόρθωσαν να δημιουργήσουν τον Απόλλωνα κάθε φορά και καλύτερα ...

Απόσπασμα από προφορική μαρτυρία του Κωνσταντίνου Λιάρου

... Ευτυχώς ήμασταν με την εργατικότητα μας, με την οικονομία μας, με το μυαλό που διαθέταμε και με τα λίγα γραμματάκια, προκόβαμε και δόξα τω Θεώ, είμαστε και από τους γηγενείς και τους παλιούς ανώτεροι. Και αυτοί που έρχονται τώρα από τη Ρωσία, κι αυτοί θα είναι μια μέρα ίσως καλύτεροι από εμάς ...

Απόσπασμα από προφορική μαρτυρία του Δημήτρη Παπαδόπουλου

Η Καλαμαριά στο Μεσοπόλεμο (1920-1940) Πρόσφυγες. Δημιουργώντας τη νέα πατρίδα, Ιστορικό Αρχείο Προσφυγικού Ελληνισμού

Ασκήσεις

1. Λαμβάνοντας υπόψη ότι τα παραπάνω αποσπάσματα προέρχονται από προφορικές μαρτυρίες που απομαγνητοφωνήθηκαν και μετασχηματίστηκαν σε γραπτά κείμενα, προσπαθήστε να εντοπίσετε:
 - στοιχεία του προφορικού λόγου
 - δείκτες που αποδίδουν τα παραγλωσσικά γνωρίσματα.
2. Οι πρόσφυγες αφηγούνται τις δυσκολίες της ζωής και της προσαρμογής τους. Πώς δικαιολογείτε το γεγονός ότι εκφράζουν με συγκρατημένο τρόπο τα συναισθήματά τους;
3. Οι μαρτυρίες έχουν εκδοθεί το 1988, πολλά χρόνια μετά την εγκατάσταση των προσφύγων στην Καλαμαριά. Πώς βλέπουν τα πρόσωπα την εξέλιξή τους; Αποτιμούν θετικά τις προσπάθειές τους να επιβιώσουν και να δημιουργήσουν;
4. *Ωστόσο πρέπει να αναγνωρίσουμε ... ανάπτυξη του τόπου:* Να συσχετίσετε την άποψη για τη συνεισφορά των Μικρασιατών προσφύγων (από το κείμενο «[Οι συνέπειες της μαζικής εισροής προσφύγων, Κ. Κασιμάτη](#)») σε διάφορους τομείς ανάπτυξης, όπως παρουσιάζεται σε ένα θεωρητικό κείμενο, με αντίστοιχα αποσπάσματα από τις μαρτυρίες των Μικρασιατών προσφύγων στην Καλαμαριά.
5. *Συχνά είναι θύματα εκμετάλλευσης οικονομικής και κοινωνικής και εγχαράσσεται έντονα στην ψυχή τους η «διαφορετικότητα» όπως το ντόπιο στοιχείο την εκφράζει* (από το κείμενο «[Οι συνέπειες της μαζικής εισροής προσφύγων, Κ. Κασιμάτη](#)»):
 - Πώς επηρεάζει αυτή η «διαφορετικότητα» τη διαμόρφωση της ταυτότητας του μετανάστη; Πριν απαντήσετε, δείτε και το απόσπασμα από το κείμενο της Λαλιώτη «[Οι γειτονιές της ξένης χώρας](#)»: *Ο μετανάστης ως προϊόν αυτής της συνάντησης είναι στο τοπικό επίπεδο ταυτόχρονα ξένος και ντόπιος. Αυτή ακριβώς η αμφιταλάντευση αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό του μετανάστη ως κοινωνικού και ιστορικού υποκειμένου.*
 - Να συγκρίνετε την έννοια της «διαφορετικότητας» απέναντι στους μετανάστες, όπως εκδηλώνεται στις μέρες μας, με εκείνη που αντιμετώπισαν οι Μικρασιάτες πρόσφυγες. Βλέπε το παρόν κείμενο: *Από τη Μ. Ασία στην Καλαμαριά Θεσσαλονίκης*, κυρίως τα αποσπάσματα από τις μαρτυρίες των Χ. Σίμου, Γ. Αμαραντίδη, Π. Ευθυμιάδη, Δ. Ζαμπέτογλου, Ε. Ασίκη.

 ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ